

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/69/2021
Identifikačné číslo spisu: 1412215092
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1412215092.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: D.. X. I., trvale bytom Š. A. XXXX/XX, B. - L. Z. V., zastúpený JUDr. Igorom Hunom, advokátom so sídlom Tranovského 57, 841 02 Bratislava, proti žalovanej: Slovenská republika konajúca prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, 813 11 Bratislava, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 6C/261/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. februára 2021 sp. zn. 5Co/167/2020-438, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 26.02.2021 sp. zn. 5Co/167/2020-438 a rozsudok Okresného súdu Bratislava IV z 24.11.2015 sp. zn. 6C/261/2012-337 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava IV (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 24. novembra 2015 sp. zn. 6C/261/2012-337 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi v lehote troch dní 8.748,5 eura s úrokom z omeškania 8,75 % ročne od 11.10.2012 do zaplatenia a sumu 8.000,- eur nemajetkovej ujmy. Výrokom II. vo zvyšku návrh zamietol. Výrokom III. rozhodol, že o trovách bude rozhodnuté v lehote 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) v poradí druhým rozsudkom z 26. februára 2021 sp. zn. 5Co/167/2020-438 nasledujúcim po predchádzajúcom zrušujúcom uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/87/2019 zo dňa 28.09.2020, rozsudok súdu prvej inštancie opätovne potvrdil a žalobcovi priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení rozsudku v bode 26. odvolací súd uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, obmedzil odvolací súd odôvodnenie potvrdzujúceho rozhodnutia na konštatovanie správnosti dôvodov uvedených súdom prvej inštancie v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP. Pokiaľ žalovaná namietala svoju pasívnu legitimáciu, odvolací súd sa stotožnil s právnym názorom súdu prvej inštancie, že vo veci na zistenie pasívne legitimovaného orgánu konajúceho v mene Slovenskej republiky bolo potrebné použiť § 4 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. Uvedený § 4 ods. 2 tohto zákona bolo potrebné použiť, nakoľko orgán konajúci v mene štátu vo veci

náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci nebolo možné subsumovať ani pod jeden zo zákonom predpokladaných prípadov uvedených v § 4 ods. 1 písm. a/ až m/ zákona č. 514/2003 Z. z. Ak žalovaná tvrdila, že je na mieste použitie § 4 ods. 1 písm. m/ zákona č. 514/2003 Z. z., nebolo možné s uvedeným súhlasiť nakoľko ku škode nedošlo v oblasti verejnej moci, ktorá patrí do pôsobnosti viacerých orgánov verejnej moci. Výkonaným dokazovaním na súde prvej inštancie bolo jednoznačne preukázané, že ku škode prišlo uznesením Prezídia policajného zboru, Úradu boja proti korupcii, Odboru boja proti korupcii Bratislava, ČVS: PPZ-42/BPK-B-2007 z 20.03.2007, ktorým bolo vznesené obvinenie žalobcovi za zločin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona spáchaného formou spolupáchateľstva, podľa § 20 Trestného zákona. Teda ku škode prišlo konaním policajného zboru, ktoré však nie je možné v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. podradiť ani pod jednu z možností § 4 ods. 1 písm. b/ tohto zákona, ktorá upravuje zodpovednosť Ministerstva vnútra SR za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci. Nakoľko sa teda nedalo v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. určiť orgán konajúci v mene štátu vo veciach náhrady škody spôsobenej orgánom verejnej moci, bolo potrebné postupovať v zmysle § 4 ods. 2 tohto zákona a teda, ak nemožno príslušný orgán určiť podľa odseku 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

2.1. Ohľadom neexistencie rozhodnutia, ktorým by bolo uznesenie o vznesení obvinenia zrušené, a teda splnená jedna z podmienok zákona č. 514/2003 Z. z. odvolací súd poukázal na to, že súdna prax dospela k záveru, že pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia má rovnaké dôsledky ako zrušenie tohto uznesenia pre nezákonnosť (§ 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z.) aj rozhodnutie o oslobodení (obvineného) obžalovaného spod obžaloby (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo/194/2010 alebo uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 7Cdo/145/2011); z uvedeného vyplýva, že v dôsledku právoplatného oslobodenia žalobcu spod obžaloby bolo možné dospieť k záveru, že uznesenie o vznesení obvinenia zo dňa 20.03.2007 predstavuje nezákonné rozhodnutie. Zákon č. 514/2003 Z. z. ako osobitnú podmienku pre priznanie práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím zakotvuje povinnosť podať proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, podľa § 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., právo podľa odseku 1 možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok, zákon č. 514/2003 Z. z. stanovuje možnosť na priznanie práva náhradu škody aj v prípade nesplnenia tejto podmienky (obmedzenia), a to v prípadoch hodných osobitného zreteľa (§ 6 ods. 2 druhá veta zákona č. 514/2003 Z. z.); medzi stranami nebolo sporné a vyplýva to aj zo skutkových zistení súdu prvej inštancie, že žalobca proti uzneseniu o vznesení obvinenia zo dňa 20.03.2007 podal sťažnosť, ktorú prokurátor Generálnej prokuratúry SR so sídlom v Pezinku uznesením z 12.04.2007 zamietol, čím bola splnená zákonná podmienka, že navrhovateľ proti nezákonnému rozhodnutiu podal riadne opravný prostriedok (sťažnosť zo dňa 27.03.2007, resp. 06.04.2007).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 8.748,50 Eur s úrokom z omeškania 8,75 % ročne od 11.10.2012 do zaplatenia ako náhradu škody a sumu vo výške 8.000,- Eur ako náhradu nemajetkovej ujmy vrátane výroku a náhrade trov odvolacieho konania podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dňa 12.04.2021 dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a vec nesprávne právne posúdil. Subsidiárne dovolateľka uplatnila ako dovolací dôvod aj ust. § 420 písm. f/ CSP, pretože odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane v konaní - žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.1. Nesprávne právne posúdenie videla dovolateľka v tom, že napriek námietke o nepríslušnosti Ministerstva spravodlivosti SR konať v mene pasívne vecne legítimovanej Slovenskej republiky, vznesenej už pred súdom prvej inštancie, súdy v konaní ďalej pokračovali so žalovanou Slovenskou republikou zastúpenou Ministerstvom spravodlivosti, a proti takto označenému subjektu na strane žalovanej vydali, s nesprávnym poukazom na ust. § 4 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov meritorne rozhodnutie vo veci samej. Orgánom príslušným konať vo veci za žalovanú Slovenskú republiku pritom mala byť najneskôr od nadobudnutia účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z., ktorým sa novelizovali niektoré ustanovenia zák. č. 514/2003 Z. z. Generálna prokuratúra Slovenskej

republiky podľa ust. § 4 ods. 1 písm. f/ zák. č. 514/2003 Z. z., a to najmä s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.10.2015 sp. zn. 8Cdo/289/2014, uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a súdov SR pod č. 6/2016. I keď sa odvolací súd v jeho druhom rozsudku, na rozdiel od prvého rozhodnutia aj pokúsil o akési odôvodnenie svojho právneho názoru, ktorým sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, z dôvodov uvádzaných už vyššie podľa názoru dovolateľky nemožno toto zdôvodnenie považovať za dostačujúce a presvedčivé pre vylúčenie aplikácie záverov rozhodnutia dovolacieho súdu v skutkovo a právne totožnom prípade, ako v prejednávanej veci, publikovaného v Zbierke za účelom ustálenia rozhodovacej praxe. Súčasne nerešpektovaním záväzného právneho názoru nadriadeného súdu vysloveného v kasačnom rozhodnutí bez akejkolvek (už vôbec nie podstatnej) zmeny skutkových a právnych okolností veci došlo zo strany odvolacieho súdu aj k nedôvodnému zásahu do princípu právnej istoty.

3.2. Dovolateľka žiadala zrušiť napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5Co/167/2020-438 v celom rozsahu a podľa ust. § 449 ods. 2 CSP aj rozsudok súdu prvej inštancie sp. zn. 6C/261/2012-337 vo výroku, ktorým súd žalobe čiastočne vyhovel a zaviazal žalovanú na plnenie, zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. K dovolaniu sa vyjadril právny zástupca žalobcu podaním zo dňa 06. mája 2021. Dovolacie dôvody tak, ako ich vymedzila dovolateľka považoval za neprípustné a žiadal dovolanie podľa § 447 písm. c/ CSP odmietnuť. Uviedol, že žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škodu podal dňa 10.04.2012 na MS SR. Konajúci súd po tom, ako všetky do úvahy prichádzajúce štátne orgány podávali námietky nepríslušnosti konať v mene Slovenskej republiky na strane žalovanej (Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Generálna prokuratúra SR) ustálil, že konať za Slovenskú republiku bude Ministerstvo spravodlivosti SR. Pripomenul, že zo strany štátnych orgánov nešlo v posudzovanej veci o konkurenciu, ale o ignorovanie práva. Zastával názor, že k odklonu od rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8Cdo/289/2014 nedošlo.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 a § 450 CSP).

6. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolateľka odôvodnila prípustnosť dovolania poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a vec nesprávne právne posúdil. Nesprávne právne posúdenie videla dovolateľka v tom, že napriek námietke o nepríslušnosti Ministerstva spravodlivosti SR konať v mene pasívne vecne legitimovanej Slovenskej republiky, vznesenej už pred súdom prvej inštancie, súdy v konaní ďalej pokračovali so žalovanou Slovenskou republikou zastúpenou Ministerstvom spravodlivosti, a proti taktó označenému subjektu na strane žalovanej vydali, s nesprávnym poukazom na ust. § 4 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov meritórne rozhodnutie vo veci samej. Orgánom príslušným konať vo veci za žalovanú Slovenskú republiku pritom mala byť najneskôr od nadobudnutia účinnosti zákona č. 412/2012 Z. z., ktorým sa novelizovali niektoré ustanovenia zák. č. 514/2003 Z. z. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky podľa ust. § 4 ods. 1 písm. f/ zák. č. 514/2003 Z. z., a to najmä s poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 14.10.2015 sp. zn. 8Cdo/289/2014, uverejnený v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu SR a súdov SR pod č. 6/2016.

8. Dovolací súd po preskúmaní dovolania dospel k záveru, že konajúce súdy otázku identifikácie orgánu oprávneného konať v mene pasívne vecne legitimovanej Slovenskej republiky neposúdili správne, naviac odvolací súd sa opätovne ani po zrušujúcom uznesení Najvyššieho súdu SR nevysporiadal s existujúcou judikatúrou dovolacieho súdu, na ktorú bol upozornený a svoj odklon od nej vôbec argumentačne nevysvetlil.

9. K argumentácii dovolateľky ohľadne odklonu odvolacieho súdu od rozhodnutia NS SR 8Cdo/289/2014 dovolací súd uvádza, že táto je dôvodná. K problematike pasívnej vecnej legitimácie v konaní o náhradu škody spôsobenú orgánom štátnej správy je na mieste uviesť, že aktuálna judikatúra vzťahujúca sa už na Civilný sporový poriadok nadviazala na existujúcu judikatúru vytvorenú za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, kedy v rozhodnutí 6Cdo/87/2017 zo dňa 24.06.2020 Najvyšší súd SR rozhodol, že ak fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa domáha na súde náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, označí v žalobe ako žalovaného štát (t. j. Slovenskú republiku), ale uvedie názov štátneho orgánu, do ktorého pôsobnosti uplatnený nárok nepatrí (prípadne neuvedie ďalší taký orgán), je vecou súdu, aby si urobil záver o tom, ktorý orgán má v mene štátu konať v súlade so zákonom č. 514/2003 Z. z. Podľa názoru dovolacieho súdu nesprávne označenie orgánu, ktorý má v mene štátu konať, v žalobe - pri správnom označení štátu ako žalovaného - nemôže byť na ujmu žalobcovi a nemôže viesť k zamietnutiu žaloby.

10. Bolo teda úlohou súdu prvej inštancie, resp. následne odvolacieho súdu správne určiť orgán, ktorý koná v mene Slovenskej republiky v konaní o náhradu škody spôsobenej orgánom verejnej moci. Dovolací súd sa oboznámil s obsahom spisu a k argumentácii odvolacieho súdu, ktorý uviedol, že ku škode prišlo konaním policajného zboru, ktoré však nie je možné v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. podradiť ani pod jednu z možností § 4 ods. 1 písm. b/ tohto zákona, ktorá upravuje zodpovednosť Ministerstva vnútra SR za škodu spôsobenú orgánom verejnej moci, a nakoľko sa teda nedalo v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. určiť orgán konajúci v mene štátu vo veciach náhrady škody spôsobenej orgánom verejnej moci, bolo potrebné postupovať v zmysle § 4 ods. 2 tohto zákona, a teda, ak nemožno príslušný orgán určiť podľa odseku 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, uvádza, že s týmto právnym posúdením nesúhlasí.

11. Dovolací súd uvádza, že ide o nesprávne právne posúdenie otázky identifikácie orgánu oprávneného konať v mene pasívne vecne legitimovanej Slovenskej republiky. Sám odvolací súd v ďalšej časti svojho odôvodnenia uvádza, že medzi stranami nebolo sporné a vyplýva to aj zo skutkových zistení súdu prvej inštancie, že žalobca proti uzneseniu o vznesení obvinenia zo dňa 20.03.2007 podal sťažnosť, ktorú prokurátor Generálnej prokuratúry SR so sídlom v Pezinku uznesením z 12.04.2007 zamietol. Ako ďalej vyplýva zo spisového materiálu prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR podal na žalobcu obžalobu sp. zn. VII/1 Gv 25/07-114 zo dňa 04.06.2009, spod ktorej bol žalobca oslobodený rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok BB-4T/16/2009-1770 zo dňa 09.03.2011, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý bol obžalovaný stíhaný. Najvyšší súd SR ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 3To/7/2011 zo dňa 09.11.2011 rozsudok Špecializovaného trestného súdu zrušil a oslobodil žalobcu spod obžaloby na základe ust. § 285 písm. b/ Trestného poriadku, teda, že skutok nie je trestným činom.

12. V súlade s ust. § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z. z. vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, ak škodu spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní alebo správnom konaní. Judikatúra Najvyššieho súdu SR v rozhodnutí 8Cdo/289/2014 zo dňa 14.10.2015 publikovaným pod R 6/2016 stanovila, že ak v trestnom konaní, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením obžalovaného, prokurátor zamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru alebo povereného príslušníka Policajného zboru a podal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu, orgánom konajúcim v mene štátu vo veci náhrady škody podľa § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení zákona č. 412/2012 Z. z. je od 1. januára 2013 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Na prípadnú zmenu orgánu konajúceho v mene štátu prihliadne v

takomto konaní súd z úradnej povinnosti. Uvedené rozhodnutie dovolacieho súdu je v aplikačnej praxi všeobecne rešpektované aj v ďalších skutkovo obdobných prípadoch: 6Cdo/206/2019 zo dňa 22.04.2020, 7Cdo/39/2019 zo dňa 25.09.2019 a závery z neho sú aplikovateľné aj pre toto konanie. Súd prvej inštancie tak v ďalšom konaní bude na strane žalovanej Slovenskej republiky konať s Generálnou prokuratúrou SR, ako s orgánom oprávneným konať v mene pasívne vecne legitimovanej Slovenskej republiky.

13. Dovolací súd konštatuje, že podané dovolanie je dôvodné v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a vyvolalo dovolateľkou žiadaný účinok, ďalej sa teda nezaoberal dôvodnosťou dovolania v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP.

14. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, na základe čoho je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

15. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.